

Seria: Profesorki Super-Babki
Nr odcinka: 154

Irena Kwiatkowska

– zwyczajna nadzwyczajna

- [1] Marcin Wilk: *Żarty się skończyły w 2022*, Wydawnictwo ZNAK, Kraków, 2022.
- [2] Roman Dziewoński: *Irena Kwiatkowska i znani sprawcy*, Agencja Artystyczna MTJ, 2012.
- [3] Gabriel Michalik: *Kobieta pracująca. Rzecz o Irenie Kwiatkowskiej i jej czasach, Vis-à-Vis/Etiuda*, Kraków, 2016.

Bohaterką kolejnego odcinka jest powszechnie znana aktorka Irena Kwiatkowska. Znana, (ale chyba głównie) z „srebrnego ekranu”, który dzisiaj jest już tylko kolorowy. Do serii została włączona gdyż, **w latach 1953-56 była wykładowczynią w warszawskiej PWST**. Przeżyła 99 lat – kawał czasu; urodziła się w roku 1912 w Warszawie, zatem była rodowitą warszawianką. Zmarła rok temu 3 marca 2021 roku w Konstancinie-Jeziorna.

W serii mamy już dwie bohaterki o **tym samym nazwisku**, tj. odcinki 37 oraz 107, ale to tylko zbieg okoliczności.

Do tej pory omawiano już sylwetki wielu polskich aktorek: odcinki 5,6,9, 83,84,103,104,115 oraz 125, przy czym zwykle pracowały one jako wykładowczynie w różnych szkołach/akademiach aktorskich na stanowisku profesora lub otrzymały tytuł akademicki „Doctor Honoris Causa” lub

miały w swoich życiorysach oba te zdarzenia, a poza tym mogły działać jeszcze w wielu innych dziedzinach i organizacjach.

W eseju głównie zostanie omówiono książka [2]. To wielka biografia, z setkami zdjęć udostępnionymi przez naszą Heroinę. Autor książki Roman Dziewoński, to syn słynnego aktora **Edwarda Dziewońskiego**. Jest architektem, dziennikarzem, radiowcem i napisał dzieło o znajomej swego ojca.

Zdjęcie naszej Bohaterki /NAC/

Irena Kwiatkowska powszechnie znana jest z seriali „Wojna domowa” oraz „Czterdziestolatek”, ale w książce omówiono dziesiątki innych Jej ról teatralnych oraz w kabaretach. Książka ma 440 stron, gruby papier, więc wygląda strasznie grubo. Ma twarde okładki, jest oczywiście zszywana, zdjęcia są czarno-żółtawe – to ciekawy pomysł wydawniczy. Warszawskie Wydawnictwo Literackie MUZA S.A. wydaje zwyczajowo książki o sztuce. Ojciec autora kilkadziesiąt lat współpracował z naszą Heroiną przez kilkadziesiąt lat. Zapewne bywali razem na wielu spotkaniach, imprezach – poza wspólnymi występami. Zapewne znała dobrze autora, udostępniła więc ogromne archiwum zdjęciowe całego swojego

życia. Książka zaczyna się od „Pretekstu” – czyli przedmowy lub wstępu. Książka ma szerokie marginesy – to ulubiony układ strony eseisty, na tychże marginesach czasami są podpisy do zdjęć, a czasami tak powiększono fotografie iż dochodzą do brzegu strony. Rozdziały są numerowane liczbami rzymskimi.

Zaczyna się od dzieciństwa – Irena urodziła się 17 września 1912 roku!!!!; czyli **110 lat** temu, inna epoka, przed pierwszą wojną światową, w Carskiej Rosji. Polska odzyskała niepodległość w 1918 roku, zatem Jej dzieciństwo przypadło na dwudziestolecie międzywojenne. Jej ojciec był drukarzem, zecerem – kto to taki? Nazywał się Kryspin, Stanisław. Eseista był na wycieczce szkolnej w klasie ósmej w drukarni w Bydgoszczy, ok. 1970. Książki składano tak samo jak 500 lat wcześniej¹ !!!!!!! Ale wtedy zecer to był cenionym fachowcem, jego zarobki wystarczały na dostatnie życie rodziny. Brat ojca został metrapaźem – to już zupełny odłot – słowo nadaje się do „Jednego z dziesięciu”². Ojciec przynosił książki do domu, mama czytała np. Sienkiewicza... Mama Marianna z Barabaszków. Strona 18 – zdjęcie szkolne może w podstawówce, potem z teatru gimnazjalnego – gra Ewę w Raju. „Mój wybór drogi w życiu z rodziny robotniczej to PIST-u³ był ewenementem” – tak powiedziała autorowi.... To inni robotnicy niż ci, o których myśleli komuniści – chodzące przeciwieństwa głupawych idei, mieli być bronieni (???)..... Teraz mamy nowy proletariat.

Do września 1939 roku rodzina mieszkała przy ul. Trębackiej, na tyłach Teatru Wielkiego. W pobliżu był wyżej wspomniany PIST – „jedna z legend 20-lecia”. Rok 1933 – zdjęcie Heroiny jako zawodniczki szermierki. Taka to sobie warszawska, ale przedwojenna rodzina. Już studiowała, a z całą grupą koleżanek i kolegów oraz z gronem profesorskim pojechali na wycieczkę do **stolicy Łotwy** – **Rygi** – jest zdjęcie studentów razem z kadrą profesorską, na dworcu, tuż po przyjeździe!!!!

Pierwsze role, pierwsze kabarety – super start do kariery. Zdjęcie strona 47, dziesiątki studentów – oprócz Heroiny – mamy Edwarda Dziewońskiego, Zofię Rysiównę⁴, Antoninę Gordon-Górecką i innych.

¹ https://pl.wikipedia.org/wiki/Johannes_Gutenberg; informacja o twórcy czcionek. Eseista odwiedził muzeum druku w Moguncji (Mainz), gdzie informują o druku w Chinach i innych regionach świata.

² Metrapaź to dawny pracownik drukarni. Przy klasycznej technologii druku metrapaże odpowiedzialni byli za układ wszystkich elementów na stronie. Do ich zadań należało łamanie szpalt, dodawanie elementów graficznych czy organizowanie materiału w kolumnach tekstu i w łamach strony. Nazwa zawodu pochodzi z języka francuskiego, bezpośrednio od określenia *metteur en pages*, które w dosłownym przekładzie oznacza „składającego w stronie”.

³ Państwowy Instytut Sztuki Teatralnej.

⁴ https://pl.wikipedia.org/wiki/Zofia_Rysi%C3%B3wna; o aktorce.

Rozdziały są numerowane liczbami rzymskimi – np. III „Będiesz grać główną rolę”. Życie kulturalne w przedwojennej Warszawie wręcz „kipiało”. Ona znalazła się w załodze Teatru „Cyrulik⁵ Warszawski”. Strona 53: <<Drugim numerem, w którym Pani Irena [...] wzięła udział, była „Kasia” do tekstu Weigla i Hemara>>. Teatrzyk prowadzony był przez Járosy’ego⁶. Dziś nazwiska te nie wszystkim coś mówią. Marian Hemar⁷ napisał kilkaset piosenek, z których kilkadziesiąt było przebojami. Strona 76, zdjęcie jubileusz Wandy Siemaszkowej (Bohaterka innego odcinka naszej serii) – Pani Irena stoi tuż za jubilatką w gronie ok. 20 osób – wyróżnienie.

Nie streszcza się książek w naszej serii – a ta ma prawie 440 stron, jak było wspomniane. Nasz Bohaterka przez rok kulturalny 1937/1938 grywała w Teatrze w Katowicach np. „Dzika pszczoła”... Rozdział IV – tytuł niby oczywisty: „To był obowiązek, nie ma o czym mówić”. Irena Kwiatkowska – jako żołnierz Armii Krajowej, **uczestniczka Powstania Warszawskiego** – zdjęcie strona 99. Może jednak jest o czym myśleć, gdy widzi się dziś jawnych zdrajców, na których jakoby „nie ma paragrafu”. Autor książki kończy podpis pod fotografią <<To inne pokolenie. „Nie ma o czym mówić”>>. A może warto wrócić do ich postaw, myśli i czynów, byłoby nam wszystkim lepiej... Po wojnie – Rozdział V: „Pracujcie – cudów nie ma”.

Ona znowu wróciła do pracy artystycznej - strona 122: Ona na okładce ówczesnego „Przekroju”. Znalazła się na chwilę w Krakowie, który na szczęście nie był zniszczony w czasie wojny, a Ona przyłączyła się do zespołu Muzycznego Teatru Miniatur Siedem Kotów, związanego z kręgami w/w tygodnika. Co ciekawe zaraz po wyzwoleniu 6 lutego 1945 roku grano w Teatrze Słowackiego „Wesele” – przez zespół Teatru Wojska Polskiego!! Informacje o Krakowie na stronach 112-120. Działali w Teatrze (do którego Ją przyjęto) m.in.: Marian Eile, Janina Ipohorska oraz **Jerzy Waldorff**, a także Stefan Wiechecki (‘Wiech’). Jest uroczy sponsor teatru!!!! <<Radzimy pić piwo OKOCIMSKIE i zapraszamy na następny PROGRAM>>. No cóż dziś brakuje sponsorów dla teatrów, a niektóre teatry są tak zakręcone iż nie wiadomo jaka branża miałaby je sponsorować. Okres krakowski się skończył – pora na Warszawę. Rozdział VII: „Ministerstwo Satyry” i zdjęcie Bohaterki tym razem na okładce gazety/tygodnika <<Radio

⁵ <https://www.empik.com/rossini-cyrulik-sewilski-wolfgang-amadeus-mozart,p1136164482,muzyka-p;>
o cyruliku sewilskim
Według słownika PWN: **cyrulik** daw. «fryzjer wykonujący również zabiegi felczerskie».

⁶ https://pl.wikipedia.org/wiki/Fryderyk_Jarosy; warto przeczytać informacje - to ktoś absolutnie wyjątkowy.

⁷ https://pl.wikipedia.org/wiki/Marian_Hemar; o poecie i tekściarzu m.in. „Ten wąsik” – w domyśle Adolfa Hitlera.

i Świat>>, która dziś nie istnieje. Nie do ministerstwa trafiła, ale do Teatru Satyryków.

O Jej działalności dydaktycznej możemy przeczytać na stronie 178. „Irena Kwiatkowska prowadziła, zaproszona do współpracy przez profesora Rudzkiego, przez dwa lata zajęcia z zakresu <<żywego słowa>>”. Miała także ćwiczenia „Skecze i sceny” (w ostatnim roku zajęć) ze studentami – przyszłymi aktorami estradowymi, kabareciarzami.

Dalej Kabaret Starszych Panów, znowu okładka – tym razem „Radio i Telewizja”, dziesiątki zdjęć z koleżankami i kolegami m.in. z Wiesławem Gołasem, Janem Kobuszewskim, Wiesławem Michnikowskim oraz Edwardem Dziewońskim.

Dalej fotka w Fantazym Juliusza Słowackiego – z Gustawem Holoubkiem – ze spektaklu Teatru Telewizji. Filmy, dziesiątki ról. A potem wiek dojrzały, starość, a Ona nadal grała.

Książkę można czytać w różnych miejscach, można podziwiać naszą Bohaterkę, która życie oddała sztuce. Nie miała dzieci.

Druga omawiana książka pana Gabriela Michalika [3] ma tytuł „Kobieta pracująca”, o czym już dobrze wiemy, co jest cytatem z kultowego już „Czterdziestolatka”. Jak to bywa, ta książka jest zupełnie inna niż do tej pory omawiana. Autor też jest synem aktora – Stanisława Michalika, który z Ireną Kwiatkowska spotkał się w Domu Artystów Weteranów Scen Polskich w Skolimowie. Książka ma ok. 280 stron. Miękkie okładki, czarno-białe zdjęcia.

Zawiera ona – co jest szczególnie cenne – **spis ról teatralnych Bohaterki** – strony 194-249; tytuły sztuk, role !!! np. Chochlik w Balladynie, Różia w Dożywociu Fredry, Pani Premier w „Król Maciuś Pierwszy” Korczaka; ze wszystkich teatrów gdzie grywała (Poznań, Katowice) itd. Dalej mamy **FILMOGRAFIĘ** (od 1945 roku) – strony 250-260, a na końcu Kalendarium (życia). Jest jeszcze „Suplemencik ilustrowany”, gdzie mamy zdjęcie pomnika-ławeczki naszej Bohaterki w USTCE, nad Bałtykiem. Jest i inna ławeczka w Skolimowie, która emituje Jej utwory. Na samym końcu indeks nazwisk z numerami stron, zatem można szukać informacji o Jej rodzinie i Jej znajomych.

W tej publikacji dowiadujemy się więcej o krewnych Pani Ireny – str. 123 – zdjęcie z bratem Edwardem i bratanicą Krystyną. Dowiadujemy się, że wyszła za mąż na Bolesława Kielskiego – wspólne zdjęcia sprzed ślubu z 1946 roku. Formalnie

w dokumentach miała nazwisko męża, a *Kwiatkowska* to był Jej pseudonim sceniczny (kto o tym wiedział?). Pan Bolesław pracował jako spiker Polskiego Radia, także dla Polonii rozszaranej po całym świecie, w audycjach emitowanych po angielsku. Bywał wielokrotnie za granicą. Jest Ich wspólne zdjęcie z 1969 roku. Eseista dowiaduje się o Jej życiu prywatnym pierwszy raz – przy okazji czytania omawianej książki.

Chroniła swoją prywatność szczelnie i absolutnie, bywała często na okładkach periodyków kulturalnych, ale nigdy w rubrykach plotkarskich.

Mąż Heroiny (Bolesław Kielski) doznał nieszczęśliwego wypadku. Upadł w zimie uderzając głową o zamarzną ziemię. Potem stan zdrowia pogorszył się znacznie - paraliż. Żona opiekowała się nim leżącym w domu. Na krótko przed śmiercią znalazł się w szpitalu – gdzie umarł.

Są inne zdjęcia z rodziną, gdzie widać spokój, serdeczność, spokojną ciepłą atmosferę. Boże Narodzenie w domu bratanicy w roku 2004 – to zdjęcie ze strony 165, a więc dalsza rodzina dawała Jej chwile odpoczynku i wesołości.

Rozdział X: „Beret, podobno nie z moheru”. Autor zwraca uwagę, że była Osobą bardzo silnie związaną z wiarą i z kościołem katolickim⁸. Trzeba samemu przeczytać. O tym nie mówiła nigdy w mediach tzw. głównego nurtu.

Zatem mamy dwie perspektywy spojrzenia na Bohaterkę – kariera zawodowa vs. kilka ciepłych informacji o życiu osobistym. Książka [1] jest też polecana.

Polecam książki z całego serca – a Panią Irenę Kwiatkowską można jeszcze bardziej polubić i jeszcze bardziej cenić, choć się o Niej już coś niecoś wie.

⁸ <https://www.radiomaryja.pl/multimedia/zmarla-irena-kwiatkowska/>; do odsłuchania informacja o naszej BOHATERCE.

Linki

- a) <https://viva.pl/ludzie/newsy/irena-kwiatkowska-zycie-biografia-rocznica-smierci-skandale-124073-r1/>;
- b) <https://filmpolski.pl/fp/index.php?osoba=113636>; na portalach VIVA oraz FILM POLSKI.
- c) <https://www.youtube.com/watch?v=8cCk8D4d-OM>; Inna KWIATKOWSKA

Przy okazji – muzyka z Estonii itd.:

[https://www.youtube.com/watch?v=LsgO5OTUsRU&list=PLaKTiRCufSeRyUj0mq66HQFqsn5LRItBy](https://www.youtube.com/watch?v=LsgO5OTUsRU&list=PLaKTiRCufSeRyUj0mq66HQFqsn5LRItBy;);

https://www.youtube.com/watch?v=aUW-Eud0_ps; genialni Ukraińcy razem z Łotyszkami.

[https://www.youtube.com/watch?v=ixvu_gFi-TM&list=RDMM&index=2](https://www.youtube.com/watch?v=ixvu_gFi-TM&list=RDMM&index=2;);

https://www.youtube.com/watch?v=oHrIW48kReA&list=RDMM&start_radio=1&rv=le68UxotBjc;

dziewczyny ze Słowenii!! Navihanke!!!

Kobiety w Armii Białorusi – dla zakręconych:

<https://www.youtube.com/watch?v=lwhQQxT7j-A>;

Kobiety w Armii Chińskiej:

<https://www.youtube.com/watch?v=h4e47kd1iS8>;

https://www.youtube.com/watch?v=XGk4n0hTY1I&list=RDCMUChzzQhEbehCx_m0KUVyJV9w&index=3;

Armia Indonezji:

https://www.youtube.com/watch?v=0rioY_uBiD0;

Armia UKRAINY:

<https://www.youtube.com/watch?v=ePZbVdrjBgc>;

UZUPEŁNIENIE do poprzedniego odcinka nr 118 (stare odcinki nie są poprawiane):

Zofia Kielan-Jaworowska: "Autobiografia", Kwartalnik Historii Nauki i Techniki, 50(1), 2005. Dostępna on-line – warto wyklikać.

ZDJĘCIA PRZY OKAZJI

Narodowe Archiwum Cyfrowe

Narodowe Archiwum Cyfrowe

Narodowe Archiwum Cyfrowe

NAC zawiera wiele zdjęć naszej Heroiny – warto poklikać

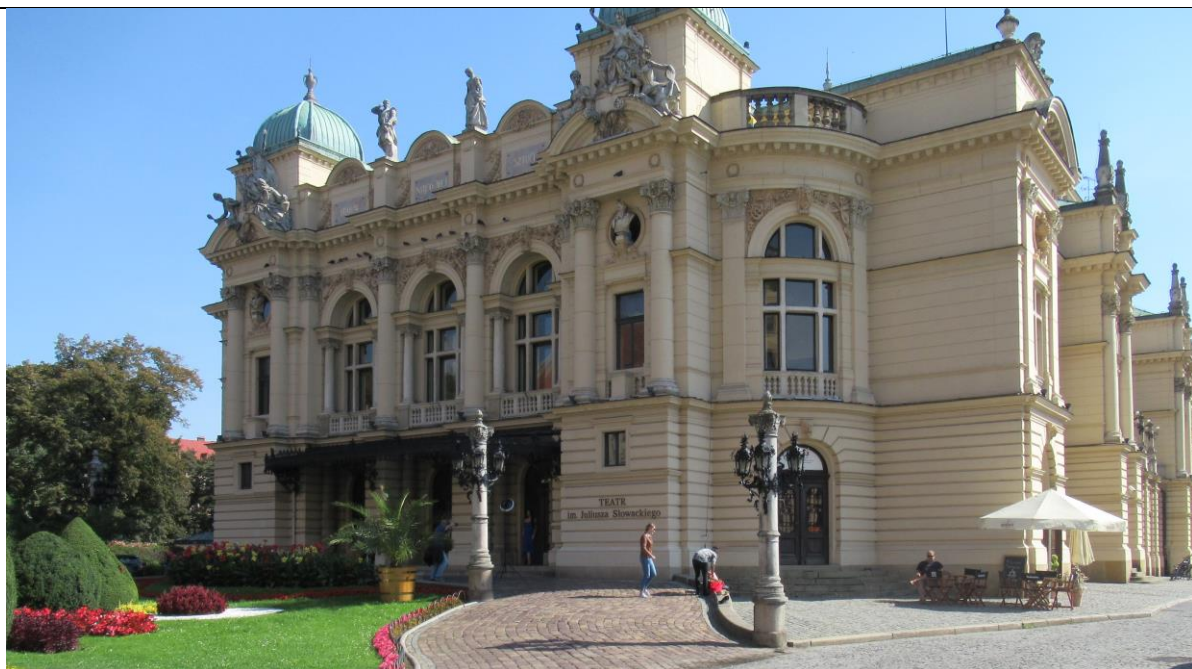
Narodowe Archiwum Cyfrowe

Narodowe Archiwum Cyfrowe

KRAKÓW – teatry
BOHATERKA grała w Muzycznym Teatrze Miniatur - Siedem Kotów

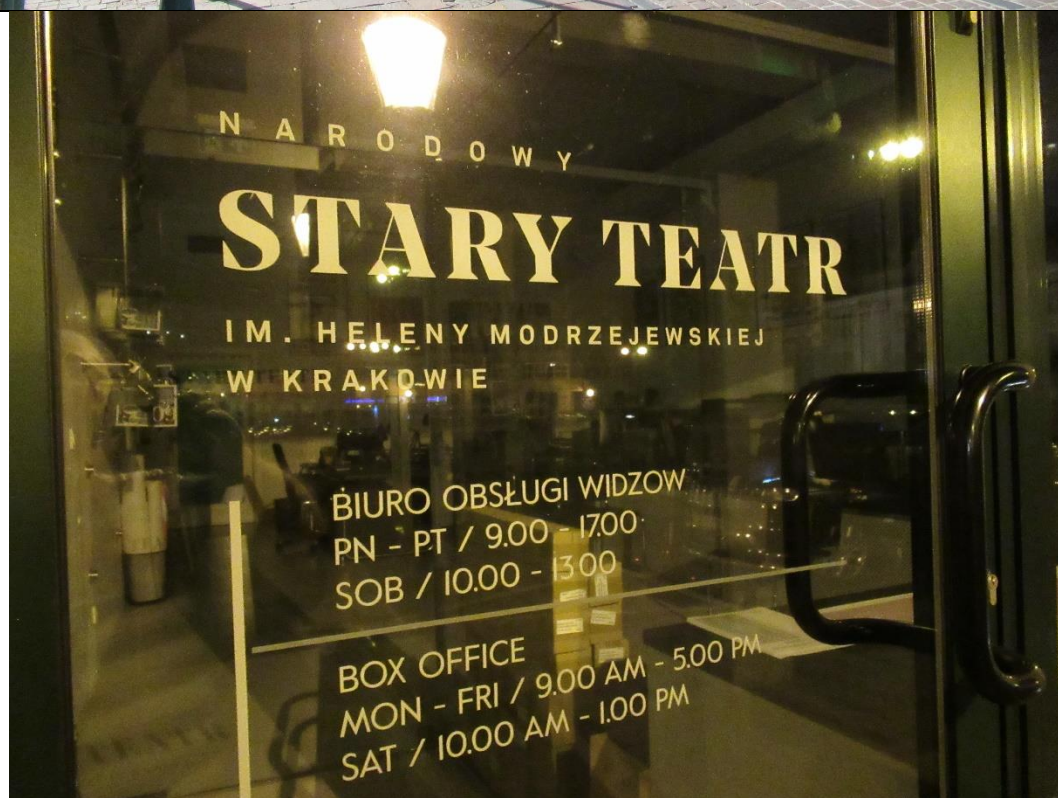
Teatr im. Juliusza Słowackiego

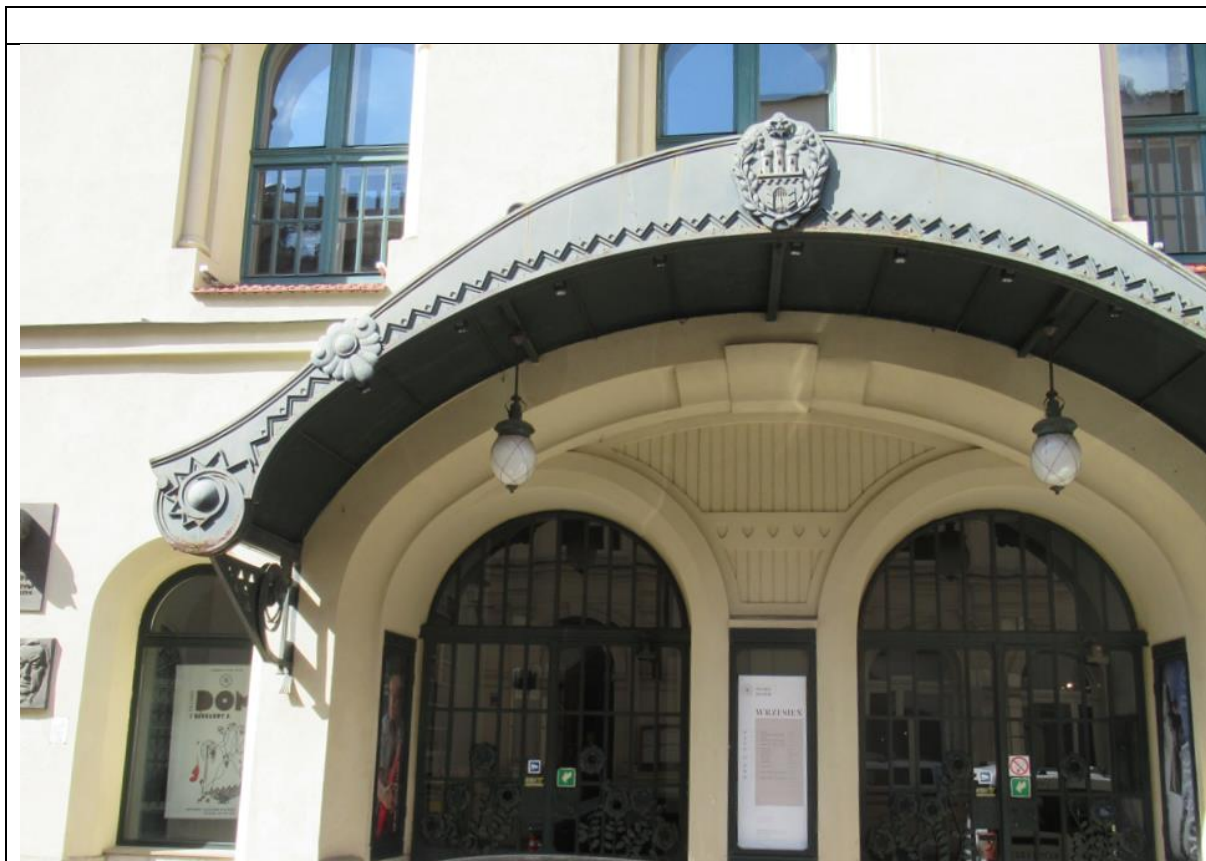

Teatr STARY

Teatr Stary jest im. Heleny Modrzejewskiej, co nie jest często wymieniane.

Wejście do Teatru znajduje się na wąskiej uliczce Starego Miasta

Teatr BAGATELA

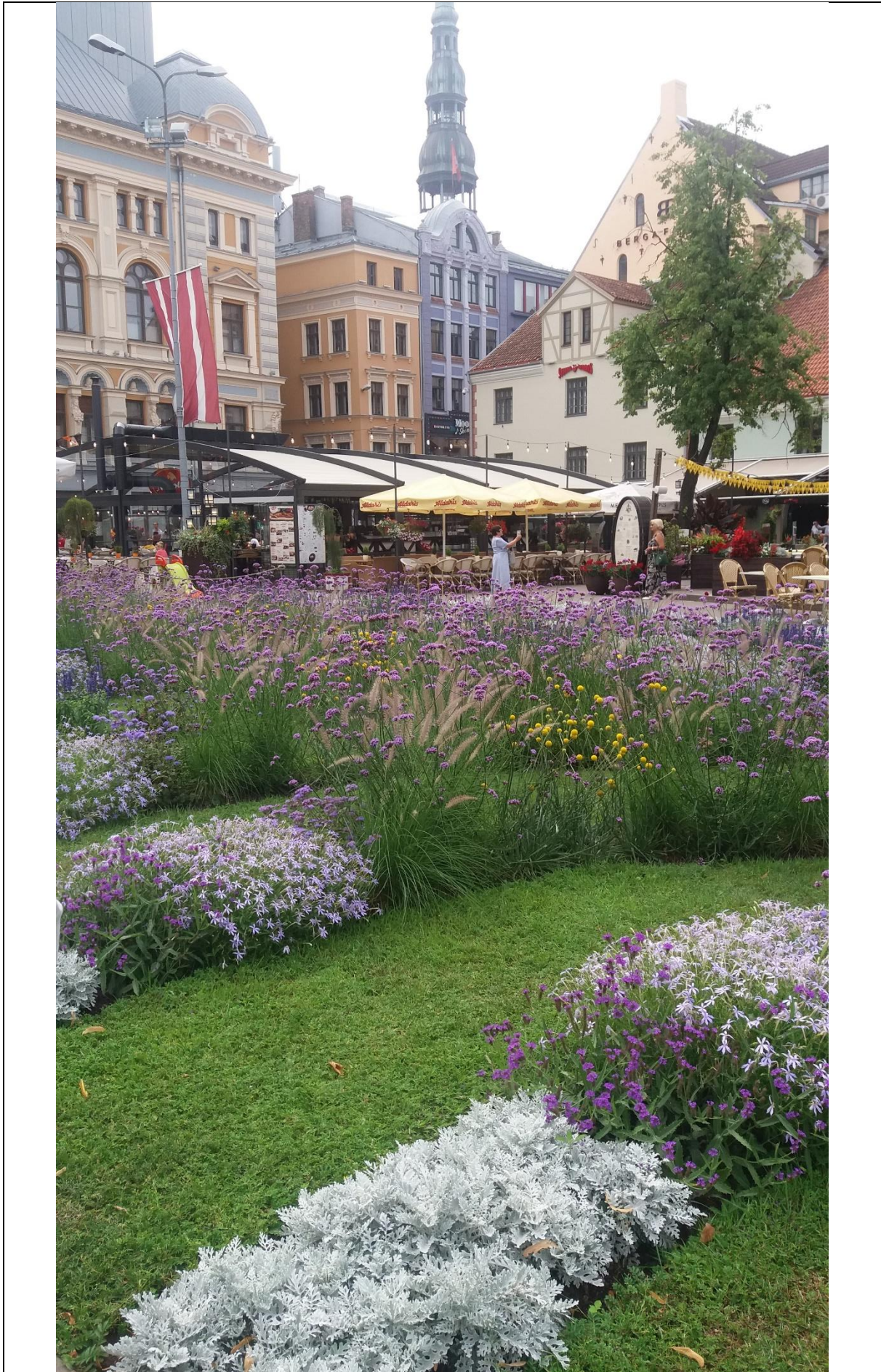
RYGA

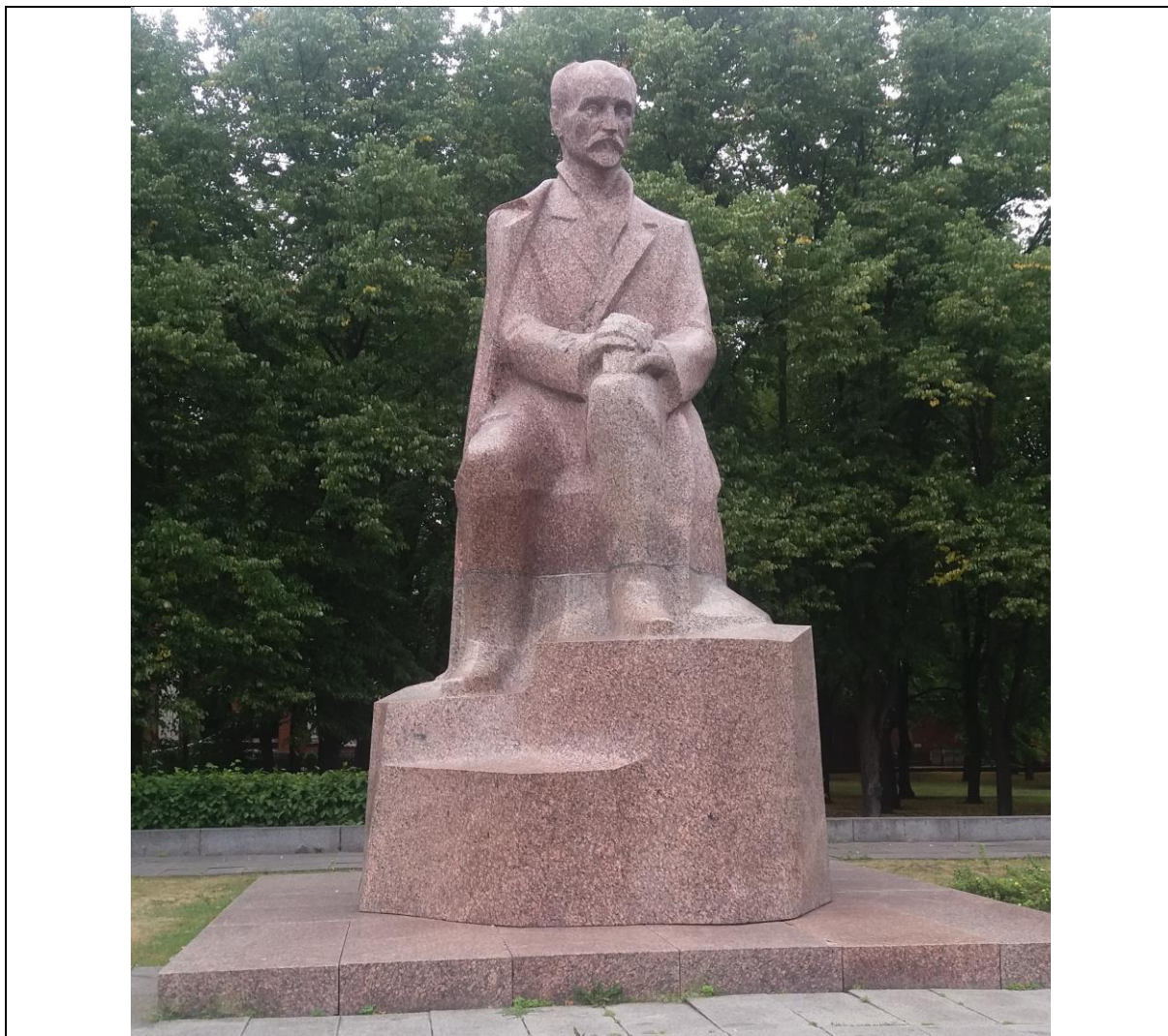
Miasto które zwiedzała BOHATERKA jako studentka
Szkoły Aktorskiej

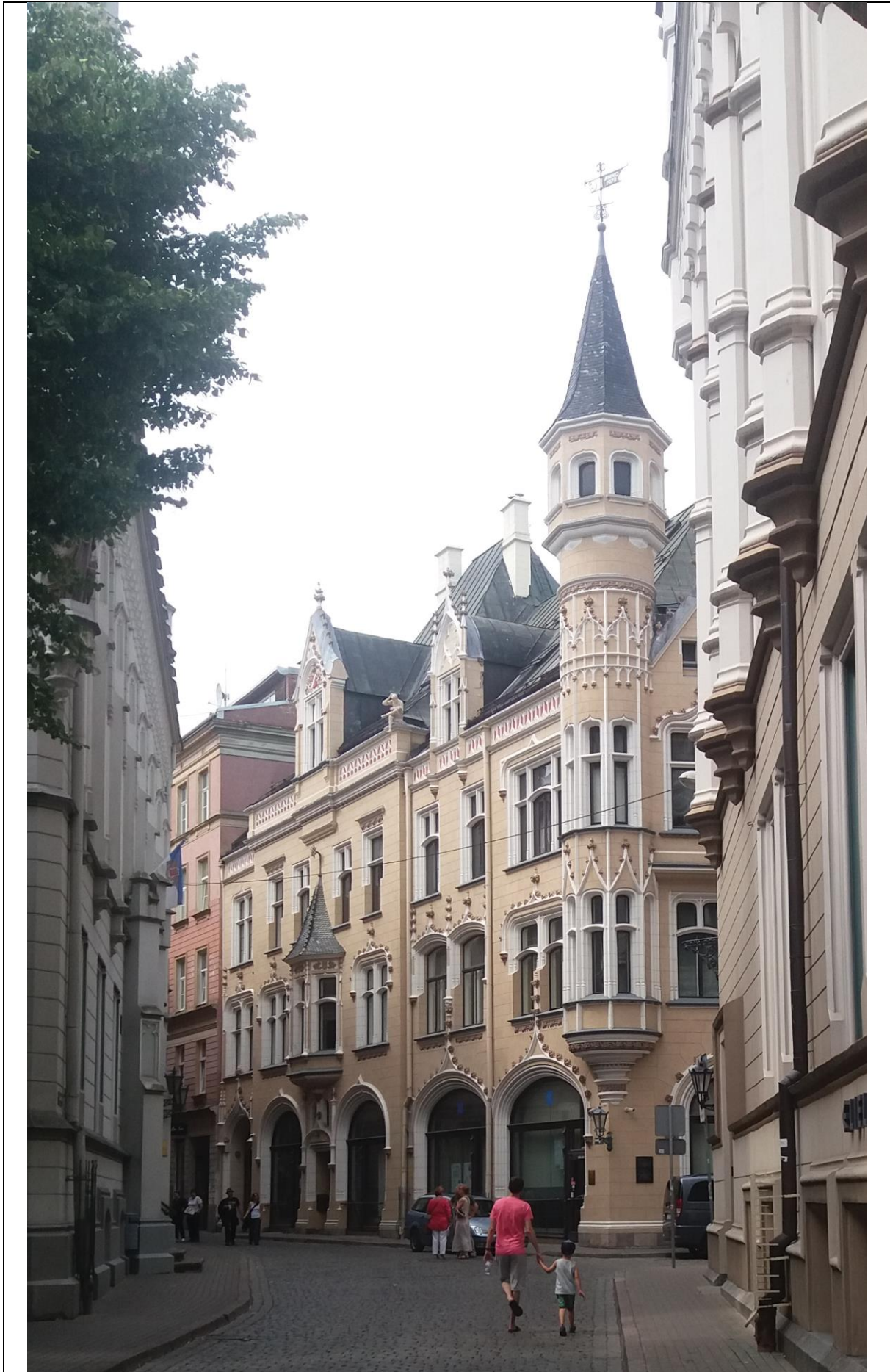

Rainis, właśc. Jānis Pliekšāns

LATVIJAS
EVANĢĒLISKI LUTERISKĀS BAZNĪCAS
VIRSVALDE

DARBA LAIKS:

■	■	■	■	■	□	□
9.00 - 13.00					Brīvs	
13.30 - 17.30						

USTKA oraz SŁUPSK

Ławeczka Ireny Kwiatkowskiej

Monument Ireny Kwiatkowskiej powstał z inicjatywy Urzędu Miasta Ustka oraz jej rodziny.

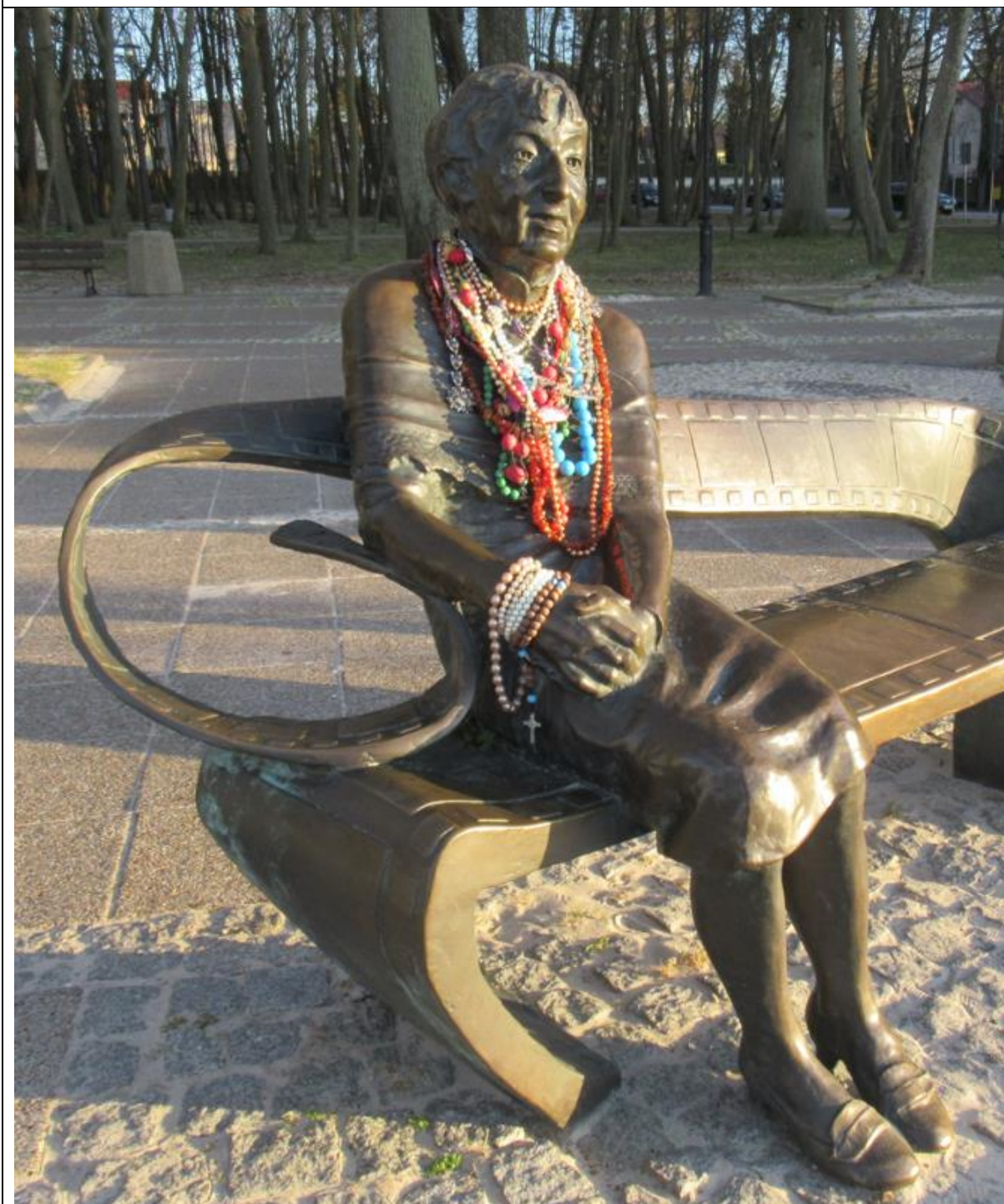
Odsłonięto go 25 lipca 2012 roku. Wykonawcami ławeczki, która wyglądem nawiązuje do taśmy filmowej są poznańscy artyści - rzeźbiarz Rafał Nowak i odlewnik Piotr Garstka.

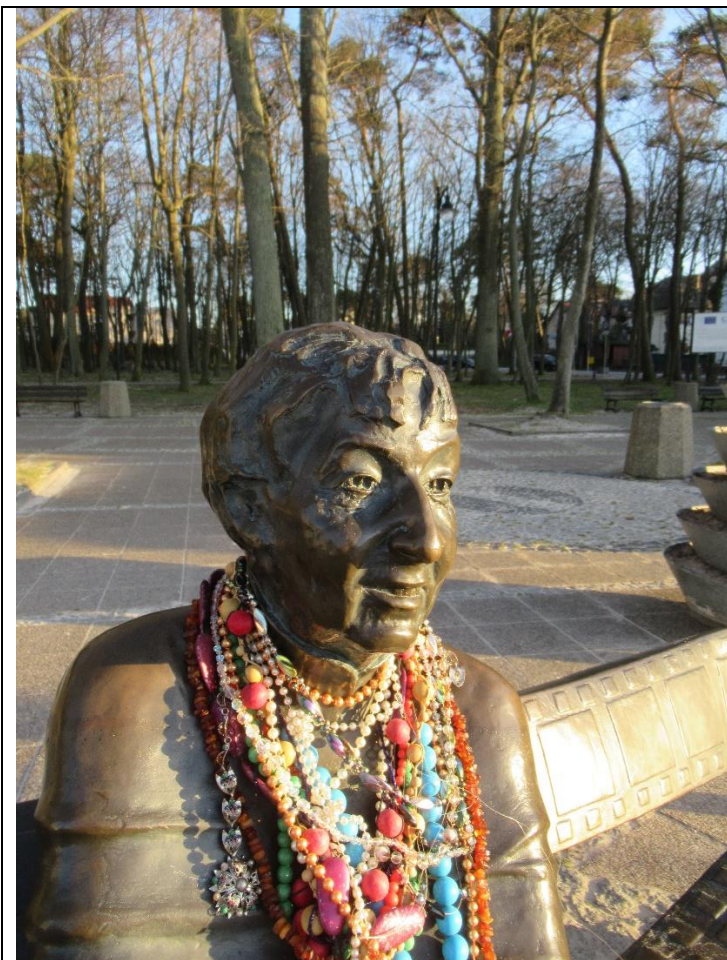
Ustka zajmowała szczególne miejsce w sercu Ireny Kwiatkowskiej. Aktorka regularnie przebywała na Promenadzie Nadmorskiej - odpoczywała na ławeczce rozmawiając z innymi turystami.

Irena Kwiatkowska (1912 - 2011) wybitna aktorka teatralna, filmowa i telewizyjna. U honorowaną tytułem Aktorka Komediowa Stulecia.

Ławeczka Ireny Kwiatkowskiej w USTCE

Dekoracje turystów

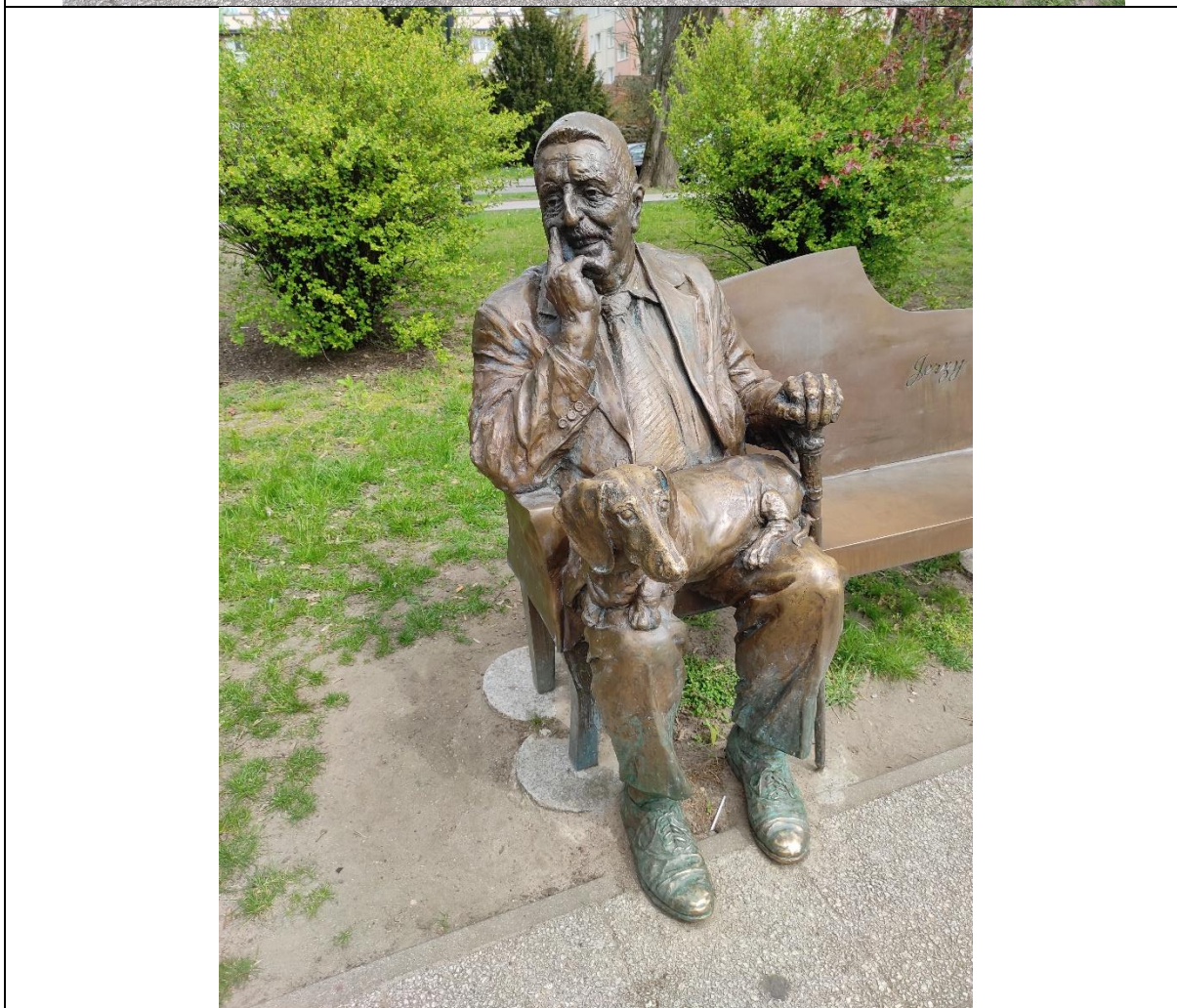

Jej koleżanka z estrady – Irena Jarocka – ławeczka w Bydgoszczy (nowa tradycja)

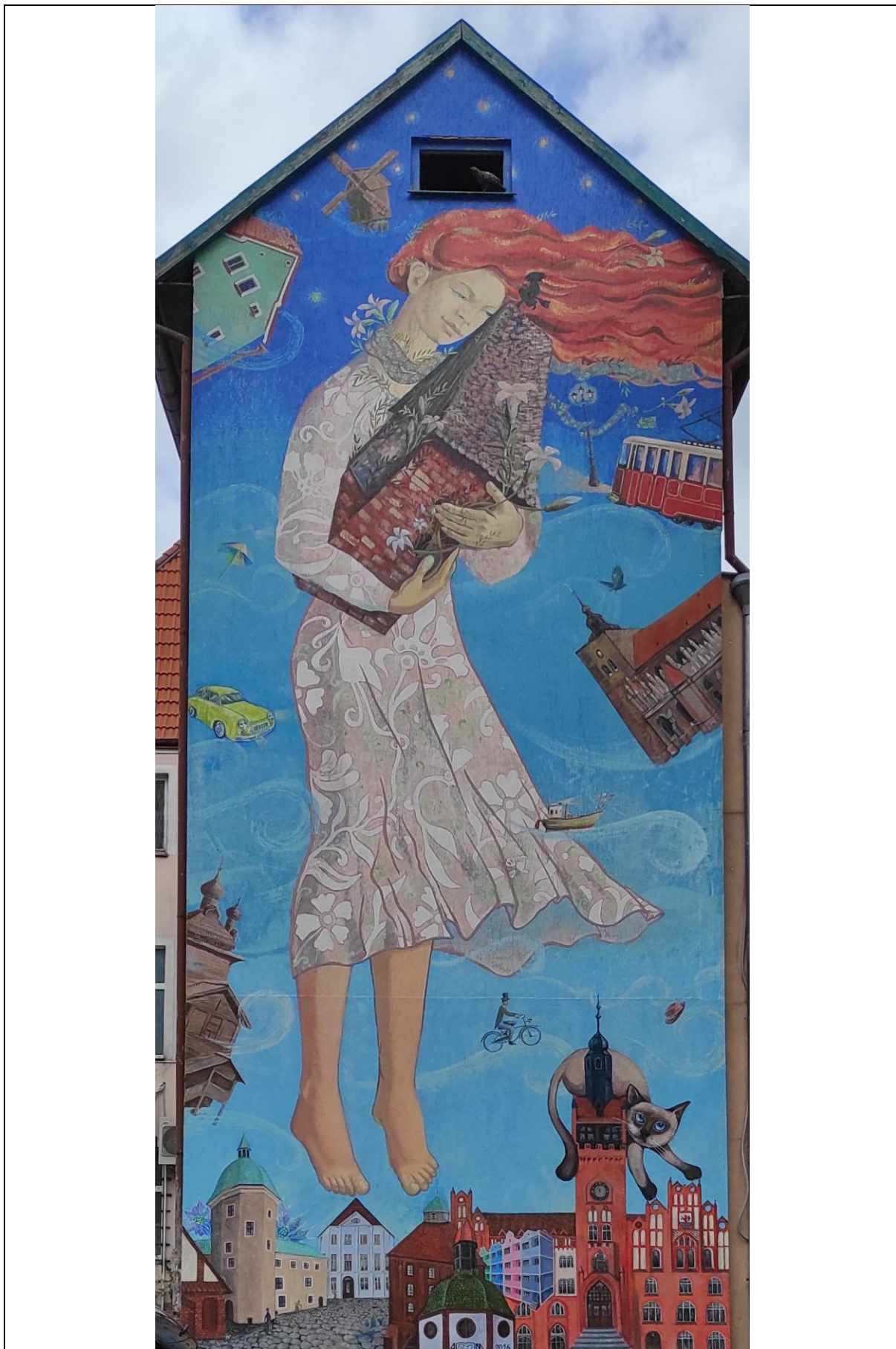

Jerzy Waldorff – kolega Ireny Kwiatkowskiej z teatru w Krakowie - ławeczka i murale w Słupsku

Zdjęcia – NAC oraz eseista Stan Zawiślak.